

Ko nežinome (o reikėtų) apie savo paauglius

Konfliktai su paaugliais, nusivylimas jų elgesiu ir komunikacija su tėvais – ne vienos šeimos kasdienybė. Tačiau ar žinote, kad tam tikras paauglio elgesys yra nulemtas jo psichologinės raidos ypatumų, o ne noro specialiai konfliktuoti su gimdytojais?

Gali išplauti indus?

- Kodėl visada tik aš
ir aš?

Ir vėl tavo batai
vidury kambario.
Ar gali juos
pastatyti į vietą?
- Gal gali apeiti?

Paauglius auginantys tėvai su panašiomis situacijomis ir dialogais susiduria kone kiekvieną dieną. Tėvai sunerimsta: kodėl jų mielas ir švelnus vaikas pradėjo taip elgtis? Kodėl jis prieštarauja, ignoruoja ir atrodo, kad jų visai neklauso?

Nenusiminkite, jūs tikrai ne vieni. Panašiai kaip jūs, jaučiasi daugelis paauglių tėvų. Ir priežastis visai paprasta – egzistuoja tam tikri paauglio elgesio ypatumai.

Jūsų dėmesiui – 7 paauglių elgesio būdai, kuriuos rekomenduojame žinoti:

1. Paaugliai dažnai bando išvengti varginančių kasdienių pareigų arba padaro tik tai, kas būtinausia.

Kodėl taip yra? Nors tai galima būtų priskirti natūraliam patogumo siekimui, tačiau gerokai dažniau reiškia (nesąmoningą) protestą prieššeimos taisykles ir tėvų vertybes („Tvarka yra labai pervertinama/nemadinga/provincialu...“). Dažnai tai baigiasi tuo, kad tėvai persvarsto iki tol galiojusius šeimos modelius ir taisykles ir, jei reikia, juos keičia. Geriausiu atveju toks jaunuolių protestas paskatina naują atvirą dialogą ir paauglių tėvai turi galimybę išsakyti.

2. Paaugliai noriai viskuo abejoja. „Kodėl arbatinukas turi stovėti čia? Jis taip pat puikiai gali stovėti ir štai ten!“ arba „Namų darbai yra visiškai nereikalingi!“

Kodėl taip yra? Tokie pareiškimai rodo, kad paaugliai kognityvine prasme gali kritiškai mąstyti ir pasiūlyti alternatyvas. Tokiu būdu paaugliai mokosi svarbaus įgūdžio, kuris pasitarnaus jiems vėliau profesinėje veikloje.

3. Paaugliai mielai aptaria kiekvieną detalę, nesvarbu, kad ji visiškai nesvarbi. „Bet juk tu pasakei „netrukus“, o „netrukus“ nereiškia „tučiuojau“. Taigi, neprivalau iškart padaryti, galiu vėliau!“

Kodėl taip yra? Tokios diskusijos dėl tariamų smulkmenų gali tėvus akimirksniu išmušti iš vėžių. Tokiu būdu paaugliai bando priversti tėvus aiškiai ir konkrečiai išsireikšti, parodyti, kad ir

jie yra žmonės ir gali klysti. Kuo stipriau mama ir tėtis iki tol slėpėsi po savo tėviškais vaidmenimis, tuo stipriau paauglys bandys jiems tokiu būdu mesti iššūkį.

4. Paaugliai tėvų pasisakymus mielai interpretuoja taip, kaip jiems patogiau. „Tu juk sakei, kad turiu grįžti „ne taip vėlai“. „Ne taip vėlai“ nėra tas pats kaip grįžti anksti!“ arba „Tu juk manęs klausei, ar išnešiu šiukšles! O į klausimą juk galima atsakyti „Ne“!“

Kodėl taip yra? Kalbant apie gebėjimą išsimušti sau naudos, paaugliai pasižymi ypatingu išsradingumu. Tai svarbus įgūdis, nors aplinkinius jis kartais vargina. Tokiu būdu paaugliai verčia tėvus elgtis aiškiai ir konkrečiai, užimti aiškia poziciją.

5. Paaugliai tėvų argumentus apverčia taip, kad parodo jų absurdiškumą. Tai yra, jie su pasimėgavimu demonstruoja savo gimdytojams jų pačių prieštaravimus: „Juk tu sakei, kad šaukti nereikėtų, o dabar pats šauki!“ arba „Juk tu pats nuolat spoksai į savo išmanųjį telefoną, tai kodėl aš turėčiau to nedaryti?“

Kodėl taip yra? Tokie atsakomieji priekaištai tėvus įstumia į kone beviltiškas situacijas. Paaugliai sugeba savo tėvus kaip reikiant sutrikdyti, ypač kai pradeda kritikuoti jų rodomą pavyzdį. Tokiu būdu paaugliai bando dėmesį nuo savęs nukreipti į kažką kitą. Tai puikus manevras, padedantis išsisukti iš situacijos, tačiau dažnai pastatantis tėvus į padėtį be išeities.

6. Paaugliai noriai nepaiso draudimų. Vaikas gali įveikti savo kompiuterio užraktus arba išleistas miegoti pas draugą ar draugę nueiti į diskoteką, kuri laikinai uždrausta. Paaugliams nestinga fantazijos, kai kyla noras nepaisyti tėvų draudimų.

Kodėl taip yra? Tokiu elgesiu siekiama apeiti tėvų nurodymus. Taip paaugliai stengiasi įgyti savarankiškumo. Kuo daugiau atsakomybės už save jis perims ar jam bus leista tai padaryti, tuo mažiau tokios ardomosios veiklos jis griebsis.

7. Paaugliai gali ignoruoti tėvų reikalavimus arba juos paprasčiausiai atmesti.

Kodėl taip yra? Paaugliai priešinasi savo tėvams, nes nenori, kad pastarieji juos visiškai kontroliuotų. Tai savo ruožtu šiek tiek primena pareiškimą: „Atkreipk dėmesį, kad aš tampa dideliu ir daugiau nebedarysiu visko taip, kaip tu nori. Noriu tapti savarankišku!“

Apibendrinant reiktų pasakyti, kad tai, ką priimame kaip erzinantį ir problematišką paauglio elgesį, yra svarbus žingsnis į jo savarankiškumą ir tuo pačiu tapimą suaugusiu žmogumi. Šio žmogaus raidos psichologijos nulemto elgesio tėvai neturėtų priimti pernelyg asmeniškai, o vertinti jį daugiau kaip iššūkį, su kuriuo jiems pavyks susitvarkyti.